

VALITSUSKOMISJONI JA OMAVALITSUSLIITUDE KOOSTÖOKOGU DELEGATSIOONI LÄBIRÄÄKIMISTE LÕPP- PROTOKOLL 2012. AASTA RIIGIEELARVE OSAS

Läbirääkimiste poolteks on Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud valitsuskomisjon ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsioon. Valitsuskomisjoni juhib regionaalminister, Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni juhivad Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees.

Pooled juhinduvad oma tegevuses Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest, Põhiseaduse paragrahvidest 154 ja 157, Eesti Vabariigi seadustest, poolte poolt kinnitatud läbirääkimiste töökorrast, Valitsuskomisjoni ja omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni 2011. aasta riigieelarve osas läbirääkimiste lõpp-protokollis kokkulepitust ja käesolevate läbirääkimiste käigus vastu võetud otsustest.

LÄBIRÄÄKIMISTE EESMÄRK JA LÄHTEALUSED

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja Valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärk on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine, mis tagaks kohalikule omavalitsusele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajaliku tulubaasi ning võimaldaks kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

Läbirääkimiste lähtealused on:

1. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.
2. Riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaeelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks.
3. Kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine
4. Võimaluse korral riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu.

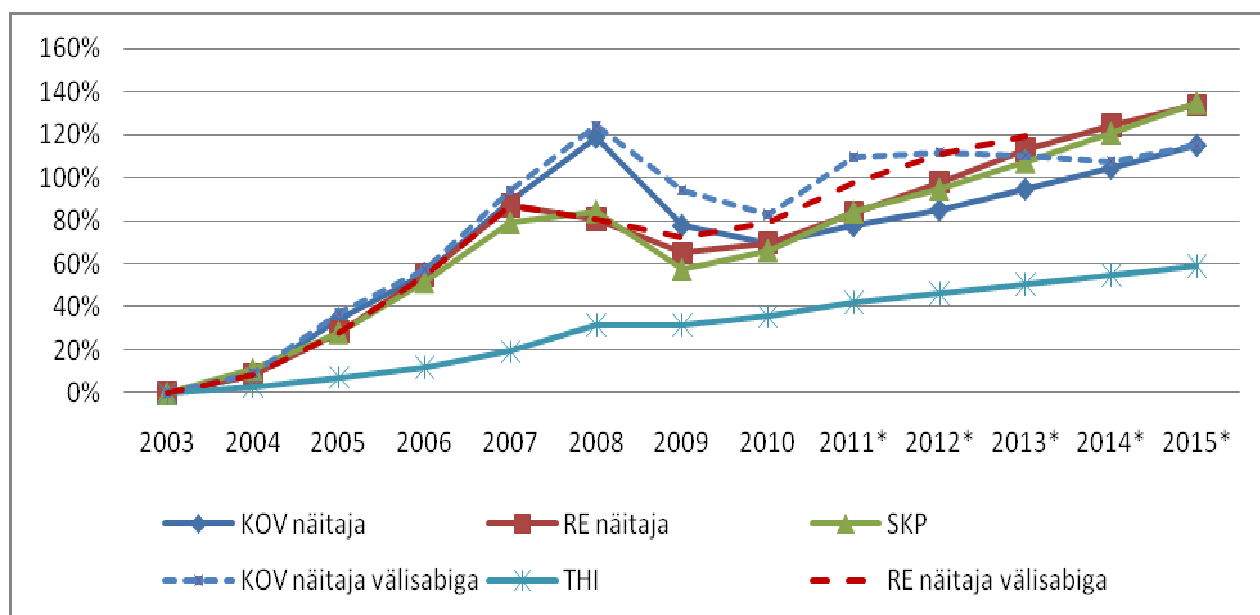
5. Kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamise kulupõhiselt riigieelarvest.
6. Kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades kus omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel.
7. Omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strategiadokumentides.

LÄBIRÄÄKIMISTE KÄIK

ETTEPANEKUD 2012. AASTA RIIGIEELARVE OSAS

I. KOHALIKE OMAVALITSUSTE TULUBAAS JA RIIGIEELARVEST FINANTSEERIMINE

Joonis 1. Kohalike omavalitsuste ja riigi näitajate võrdlus

Tabel 1. Kohalike omavalitsuste põhinäitajad

KOV	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*
TULUD KOKKU	1 288	1 454	1 292	1 270	1 326	1 369**	1 427	1 450	1 483
- Tulumaks	627	734	634	585	615	664	708	752	800
- Tasandusfond	91	91	70	70	72	72	72	72	72
KULUD KOKKU	1 305	1 518	1 358	1 249	1 298	1 422	1 481	1 500	1 526
KASSAPÕHINE	-19	-57	-76	27	28	-53***	-54	-50	-43

TASAKAAL									
TEKKEPÕHINE TASAKAAL****	-72	-104	-61	29	28	-53	-54	-50	-43
Võlakoormus	420	549	593	569	551	609	663	713	756
Likviidne vara	122	112	67	87	77	72	72	72	72
Suhtarvud ja kasvud									
<i>KOV eelarve tulud SKP-s</i>	8,24%	9,05%	9,41%	8,76%	8,27%	8,06%	7,89%	7,54%	7,25%
<i>KOV tulubaas SKP-s</i>	4,60%	5,14%	5,17%	4,55%	4,28%	4,34%	4,31%	4,29%	4,26%
<i>KOV koondtasakaal SKP-s</i>	-0,12%	-0,35%	-0,56%	0,19%	0,18%	-0,31%	0,30%	0,26%	0,21%
<i>KOV koondvõlg SKP-s</i>	2,69%	3,41%	4,32%	3,92%	3,43%	3,59%	3,67%	3,71%	3,69%
<i>KOV eelarve tulude kasv</i>	11,29%	12,92%	11,16%	1,68%	4,43%	3,19%	4,26%	1,65%	2,24%
<i>KOV tulubaasi kasv</i>	25,13%	14,97%	14,05%	7,05%	4,21%	7,13%	5,98%	5,64%	5,82%

* RM sügisprognoos 2011. a

** Arvesse on võetud maamaksu seaduse muudatuse mõju

*** Ei ole arvestatud KOFSi piirangute edasilükkamisega

**** Lisaks KOV-dele ka KOV-st sõltuvad üksused

Täiendav info on Rahandusministeeriumi kodulehel <http://www.fin.ee/doc.php?82268>

Tabel 2. Poolte seisukohad omavalitsuste tulubaasi ning 2012. aasta riigieelarveliste eraldiste osas (€)

	2011 EA	2012				
		KTK taotlus	KTK täpsust. taotlus	EA eelnõu	Kokku-lepe	KTK lahk-arvamus
1. Tulubaas: sh						
Üksikisiku tulumaksu osa	11,4%	11,93%	11,93%	11,4 %	X	11,93%
Tasandusfondi „k” valemiga eraldatav osa	72 316 030	91 393 657	91 393 657	72 316 030	X	91 393 657
Tasandusfondi pealinna funktsioonide täitmise katteks eraldatav osa	0	255 647	255 647	0	X	255 647
2. Eraldised riigieelarvest:						
Toetusfond	230 511 081					

2.1 Haridusvaldkond, sh.						
Haridustoetus kokku, sh:	200 923 713			200 797 158		
Palgavahendite osa	169 979 139					
Õppevahendite soetamise toetus	57 € õpilane 8 168 320	Õpilase kohta kooliastmeti: I: 38,35 € II: 71,58 € III: 94,59 € IV: 12,78 €		57 € õpilane	X	Õpilase kohta kooliastmeti: I: 38,35 € II: 71,58 € III: 94,59 € IV: 12,78 €
Ühisürituste ja ainesektsioonide tegevuse toetus	1 191 564	1 310 720	1 310 720	2011. a määrad	2011. a määrad	1 310 720
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate täiendkoolituse toetuseks	1 270 225	3 % 2010. a. palgafondist	3%	3%	3%	X
Investeeringutoetus	288 € klass +6,7 € õpilane 3 201 396	1400 € klass +28 € õpilane (ca 16 031 255)	1400 € klass +28 € õpilane (ca 16 031 255)	288 € klass +6,7 € õpilane	X	1400 € klass +28 € õpilane (ca 16 031 255)
Koolilõuna toetus	0,78 € päev 14 763 933	1,3 € päev	1,3 € päev	0,78 € päev	X	1,3 € päev
Õpilaskodude toetus	2000 € koht aastas	190 € koht kuus	2000 € koht aastas	2000 € koht aastas	2000 € koht aastas	X
Muud eraldised haridusvaldkonnas, sh:						
“Igale lapsele lasteaiakoht”	0	25 500 000		0	X	25 500 000
2.2 Sotsiaalvaldkond, sh.						
Sotsiaaltoetuste korraldamise toetus	817 997	10 % toimet. vahenditest		817 997	X	10 % toimet. vahenditest
Puudega lapse hooldajatoetus	1 998 378			1 998 378	1 998 378	
Vahendid toimetuleku-	26 337 991			27 000 000	27 000 000	

toetusteks						
2.3. Sündide ja surmade registreerimise toetuseks	17 576	X		17 576	17 576	
2.4 Väikesaarte toetus	415 426			415 426	415 426	X
3. Eraldised riigieelarvest ministeeriumide kaudu						
3.1. Kohalike teede hoid	12 654 506	15 % teehoiu vahenditest	15 % teehoiu vahenditest	17 757 627	17 757 627	15% teehoiu vahenditest
3.2. Kultuuri valdkond				9 552 150		
Investeeringutoetus kohalikele omavalitsustele kultuuri- ja spordi infrastruktuuri arendamiseks - investeeringuteks	2 249 690	5983630		1 197 539		
Rahvaraamatukogude teavikute soetamiseks ja veebipõhise raamatukogude infosüsteemi arendamiseks	1 767 370	2 224 130		1 767 370	1 767 370	
ning tehnoloogiliste võimaluste laiendamiseks nägemispuudega inimestele	28 760			32 170		
Maakondlike tervisespordikeskuste suunatud programmi summad	383 470	375 450		287 600		
Kooride-, rahvatantsurühmade ning orkestrite tegevustoetusi	830 850	1 533 880		830 850		
Toetus laulu- ja tantsupeotraditsiooni hoidmiseks ka pidudevahelisel ajal				429 000		
Toetus						

professionaalsetele munitsipaalteenustele	79 9570	1 007 130		799 570		
Ujumise algõpetuse programmi toetus	230 080	479 337		230 080	230 080	X
Harrastusspordi toetamiseks	991 910	730 510		730 510		
Toetus noortesportidele	1 718 140	2 491 400		1 718 140		
Toetus 15 maakondliku ja 5 suurema linna spordiliitudele	1 063 270	1 241 040		1 063 270		
Riigipoolne toetus lastega töötavatele kõrgema kvalifikatsiooniga treeneritele	17 260	19 170		17 260		
Muinsuskaitseks ja muinsuskaitse halduslepingute täitmiseks	648 830	1 464 330		648 830		
3.3 Keskkonna valdkond						
Riigi omandis olevate maade hooldamisega seotud tööde finantseerimiseks	57 521			57 500	57 500	
ÜF vahenditest keskkonnaprojektid 2007-2013 periood ²				138 252 240	138 252 240	
3.4 Regionaalarengu valdkond:						
Üleriigilistele omavalitsusliitudele rahvusvaheliseks koostööks		160 000		116 294	116 294	X

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

1. Kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamine majanduslanguse eelse perioodi tasemele:

- 1.1. Taastada kohalikele omavalitsustele laekuva üksikisiku tulumaksu määr kohalikele omavalitsustele laekuva osa erakorralise vähendamise eelsele tasemele 11,93 %.
- 1.2. Taastada tasandusfondist kohalike eelarvete ühtlustamiseks eraldatavate vahendite maht kohalikele omavalitsustele eraldatava osa erakorralise vähendamise eelsele tasemele 91 393 657 eurot (1 430 000 000 krooni).

2. Kohalike eelarvete autonoomia suurendamine ning planeerimise stabiilsuse ja läbipaistvuse tagamine:

- 2.1. Kajastada riigi eelarvestrateegias kohalike omavalitsuste tulubaasiga seonduv informatsioon ja tuua ministriumide haldusalade raames aastate lõikes välja riigieelarvest kohalikele eelarvetele kavandatavate vahendite mahud.
- 2.2. Eraldada arvestuslikust mootorikütuse aktsiisi laekumisest tehoiuks kavandatavatest vahenditest kohalikele omavalitsustele vähemalt 15%. Kavandada tehoiu vahendite järkjärguline suurendamine ning seadustada selleks kuni 30% nimetatud arvestuslikest vahenditest, planeerides vahendite kasvu vähemalt 5% ulatuses aastas. Hilisemalt planeerida tehoiu vahendid võimalusel omavalitsuste tulubaasi läbi maksude ja tasandusfondi eri osa.
- 2.3. Mitte pikendada 01.01.2012 kehtivuse kaotavate kohalike omavalitsuste võõrvahendite kaasamise piiranguid.
- 2.4. Kavandada tegevused ja käivitada koostöös üleriigiliste omavalitsusliitudega regulaarne valdkondlik monitooring Riigikohtu otsuse nr 3-4-1-8-09 täitmise ja CLRAE ja OECD raportites toodud ettepanekute rakendamise osas.
- 2.5. Muuta ja täiendada kohalike maksude seadust. Vaadata üle ja korrastada kohalike maksude süsteem, et suurendada omavalitsuste õigust, võimet ja vastutust oma maksutulude kujundamisel, sealhulgas üksikisiku tulumaksu kohalikesse eelarvetesse laekuva osa kohalikuks maksuks üleviimist vähemalt aastaks 2013.
- 2.6. Kohalike omavalitsuste initsiatiivi suurendamiseks ettevõtluse arendamisel, analüüsida ettevõtlusega seotud maksudest osa eraldamist omavalitsuste tulubaasi täiendamiseks.
- 2.7. Analüüsida ning rääkida läbi omavalitsusüksuste avalike teenuste osutamiseks vajaliku infrastruktuuri olemi tagamiseks, põhivara kulumi korvamiseks ja kohalikuks arenguks vajalike investeeringute katmiseks ühtse metoodika väljatöötamise ning nende kulude katteks vajalike vahendite omavalitsusüksuste tulubaasi lisamise küsimused.
- 2.8. Uute riiklike funktsioonide üleandmisel omavalitsusüksustele määratleda miinimumnõuded ülesande täitmisel ning tagada ülesannete täitmiseks vajalike vahendite eraldamine riigieelarvest. Eraldatavad vahendid peavad katma kohalikele omavalitsustele üleantavate funktsioonide täitmise kulud ning katma funktsiooni täitmisega kaasnevad administreerimis- ja kapitalikulud.

- 2.9. Omavalitsusüksuste osutatavate teenuste kvaliteedinõuete muutmisel riiklikul tasemel, tagada nõuete täitmiseks vajalike vahendite eraldamine riigieelarvest.
- 2.10. Kohalike omavalitsuste eelarvetele laekuvate riiklike maksude maksutulused, sealhulgas maamaks, või kohalike maksude maksutulused vähendavate otsuste kavandamisel tuleb ette näha samas rahalises mahus muude maksutulude suurendamine või tulubaasi vähenemise kompenseerimine.
- 2.11. Analüüsida riiklikult kehtestatud valdkondlike toetuste integreerimise võimalusi kohalike omavalitsuste tulubaasi, maksutulude ja tasandusfondi suurendamise kaudu.
- 2.12. Kavandada tasandusfondi valemi põhjalik analüüs ja jaotuspõhimõtete kaasajastamine, arvestades majandusprotsessis toimuvaid muudatusi ning tasandusfondi funktsionaalse toimimise vajadust. Tasandusfondi valemi tulu- ja kulukomponentide väärtuste ning tasandusfondi mahu määramine peab toimuma läbirääkimiste kokkuleppe alusel.
- 2.13. Lisada tasandusfondi rida – “pealinna funktsiooni täitmiseks vajalike kulutuste katteks” (traditsioonilised Vabariigi aastapäeva üritused, erakorralised kulud seoses kõrgete väliskülaliste vastuvõtuga, riiklikult tähtsate objektide korrashoiuga seotud kulud). Näha ette selleks vähemalt 255 647 eurot (4 000 000 krooni).
- 2.14. Muuta riigi kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisest saadavate rahaliste vahendite suunamise ja jaotamise protsess läbipaistvaks.

3. Maksukorralduse muudatuste osas:

- 3.1. Taastada tulumaksu ja maamaksu intressitulu laekumine kohalikele eelarvetele või suurendada vastavas mahus kohalikele omavalitsustele laekuvat tulumaksuosa 0,03 protsendipunkti ja tasandusfondi kogusummat 1,66 miljonit eurot (26 077 650 krooni).
- 3.2. Muuta tulumaksuseadust ning eraldada ka mitteresidentide tulumaks kohalikele omavalitsustele § 5 lg 1 kohaselt.
- 3.3. Viia lõpule üleriigilise tähtsusega maardlate kaevandusõiguse tasu ja kaevandamisega seotud vee-erikasutuse tasu riigi ja kohalike omavalitsuste vahelise jaotuse muutmise mõju analüüs ja vastavate muudatuste rakendamine tasandusfondi mahu suurendamise ja jaotuse osas.
- 3.4. Kaotada riiklikud maamaksu vabastused ja kavandada maaomanikele maakasutuse piirangute eest hüvitiste maksmist erinevate riiklike toetusskeemide kaudu.
- 3.5. Kodualuse maa maamaksust vabastamise korral (ka maksuteate mitteväljastamise korral) näha ette vahendid ja kompensatsioonimehhanism kohalikele omavalitsustele tulubaasi vähenemise kompenseerimiseks.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Koostame kohalike omavalitsuste tulubaasi kujundamise analüüsi, mida saab eelarvevõimaluste tekkimisel aluseks võtta kohalike omavalitsuste tulubaasi kujundamisel.
2. Koostame analüüsi tulumaksu jaotuspõhimõtete võimaliku muutmise kohta, mis arvestab võimalust jaotada tulumaksu erinevate omavalitsuste vahel.
3. Analüüsime tasandusfondi valemi edasiarendusi kulude arvestuspõhimõtete ning parameetrite osas (nt hooldatava parameetri asendamine ja infrastruktuuri parameetri edasiarendus).
4. Analüüsime riigieelarvest kohalikele omavalitsustele investeringutoetuste andmisel nende finantssuutlikkuse arvesse võtmist.
5. Viime kohalike omavalitsuste tulubaasi pikaajalise planeerimise riigieelarve strateegiasse ja koostame selleks meetodika.
6. Kavandame seaduse muudatust majanduskeskkonna ebakindlusest tekkida võivate kohalike omavalitsuste finantsriskide ennetamiseks ja valitsussektori defitsiidi ohjamiseks, lükates võimaluse võtta netovõlakohustusi üle 60% põhitegevuse tuludest 2012. aastast 2013. aastasse.
7. Kavandame kohalike omavalitsuste eelarvepositsiooni parandamiseks ja finantssuutlikkuse tõstmiseks KOFS § 35 rakendamist.

Kokkulepe:

1. Omavalitsuste tulubaasi pikaajalise planeerimise viimine riigi eelarve strateegiasse.
2. Riigieelarvest tagatakse eraldised kohalikele eelarvetele vähemalt Tabelis 2 2012 aasta riigieelarve veerus toodule.
3. Jätkame läbirääkimisi tulumaksuseaduse muutmiseks, eraldamaks ka mitteresidentide tulumaks kohalikele omavalitsustele § 5 lg 1 kohaselt.

Eriarvamus:

1. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu omavalitsusliitude ettepanekute eiramisega tulubaasi taastamise ja valdkondlike toetuste eraldamise osas. Vastavalt Riigikohtu otsusele peavad kohalikele omavalitsustele eraldatavad vahendid katma kohalikele omavalitsustele õigusaktidega pandud kohustuste täitmiseks vajalikud kulud. Sellele on juhtinud tähelepanu ka Vabariigi President Riigikogu avaistungil 12.09.2011 peetud kõnes. „/.../ See, et valitsuse ettepanekul ja parlamendi heakskiidul on järjekindlalt vähendatud linnade ja valdade tulusid, on fakt. Riigikohus on aga oma lahendiga nõudnud riigi ja kohaliku võimu ülesannete määratlemist ja nende täitmiseks vajalike kulude rehkendamist ning seejärel eraldamist. /.../“
2. Omavalitsusliitude Koostöökogu taotleb jätkuvalt:
 - 2.1. tulubaasi taastamist 2008. aasta tasemel (tulumaksu laekumine 11,93% brutotulust, tasandusfondi maht 91 393 657 €).

- 2.2. teeseaduse muutmist, sätestades selles kütuseaktsiisist teehoiuks laekuvate vahendite arvel kohalike teede hoiuks eraldatava osa, sealhulgas suuruseks 2012. aastal vähemalt 15%.
3. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu seaduse muudatuse kavandamisega majanduskeskkonna ebakindlusest tekkida võivate kohalike omavalitsuste finantsriskide ennetamiseks ja valitsussektori defitsiidi ohjamiseks, mis lükkab võimaluse võtta netovõlakohustusi üle 60% põhitegevuse tuludest 2012. aastast 2013. aastasse. Kohalike Omavalitsuste Koostöökogu ei pea õigeks linnade ja valdade survestamist laenukoormuse suurendamiseks riigi poolt Euroopa Liiduga liitumisel võetud tähtjaliste kohustuste täitmiseks. Peame vajalikuks riigipoolse kaasfinantseerimise taastamist EL struktuurivahendite tähtjaliseks rakendamiseks.
4. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu KOFS § 35 rakendamisega 2012. aastal.
5. Omavalitsusliitude Koostöökogu jääb seisukoha juurde, et tasandusfondi taastumisel võetakse alates 2013 a. tasandusfondi valemist välja puudega hooldatava parameeter ning selle võrra suurendatakse proportsionaalselt puudega isikute osakaalule tööealise ning eaka parameetri väärtusi.

II. HARIDUS- JA NOORSOOTÖÖ VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Tulenevalt kehtivatest põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatustest, uutest riiklikest õppekavadest ning kindlustamiseks seaduse ja selle rakendamiseks antavate õigusaktidega kinnitatavate tingimuste täitmine, taotleme:

1. Jätkuvalt rakendatavate muudatuste mõjude analüüsimist ja vastavalt sellele, kulude arvestust ja katmiseks omavalitsustele täiendavate vahendite kavandamist;
2. Haridustoetuse maht peab olema välja arvatud vastavalt kehtivale valemile ja selleks on vajalik:
 - 2.1. läbirääkimiste esimeses etapis enne HTM ja RM poolt haridustoetuse mahu kavandamist riigieelarves, leppida kokku haridustoetuse mudeli erinevate komponentide suuruses, sealhulgas:
 - 2.2. näha ette investeringukomponent vähemalt 2008. aasta tasemel, mis kindlustaks ka õpikeskkonna arendamise vastavalt uuenenud seaduse ja õppekava nõuetele;
 - 2.3. kavandada kõigi põhikooli õpilaste toitlustamise rahastamise toetamiseks vahendid arvestusega vähemalt 1,3 eurot (20,3 krooni) põhikooli õpilase kohta koolipäeva arvestuses;
 - 2.4. suurendada ühisürituste ja aineseksioonide toetust vähemalt 10%.
3. Väljaspool haridustoetust kavandada riigieelarvest vahendid:
 - 3.1. riikliku üldhariduse arengukavaga kohalikule omavalitsusüksustele alushariduse valdkonnas (sh koolieelse eelõpetuse võimaldamine) pandud ülesannete täitmiseks;

- 3.2. uute riiklike õppekavade rakendamiseks, sh pedagoogide täiendkoolituseks, õpikute ja õppevahendite suurenenud kulude katteks ja riiklikus õppekavas sätestatud õpikeskkonna kaasajastamiseks, sh loodusainetes, matemaatikas, tehnoloogia-ja teadusõppes kooliastmete kaupa vähemalt 38,35 eurot (600 krooni) õpilase kohta esimeses kooliastmes, 71,58 eurot (1120 krooni) õpilase kohta teises kooliastmes, 94,59 eurot (1480 krooni) õpilase kohta kolmandas kooliastmes ning 12,78 eurot (200 krooni) õpilase kohta neljandas kooliastmes;
- 3.3. munitsipaalkooli riiklikult toetatava õpilaskodu kohatoetuse summaks ühe õpilase kohta vähemalt 190 eurot (2972 krooni);
- 3.4. hariduse tugisüsteemide (logopeedide, ka venekeelsete, abiõpetajate, karjäärinõustajate jm spetsialistide) rakendamise toetamiseks;
- 3.5. huvikooli seaduse § 21 lg 4 (Lähtudes valla või linna haldusterritooriumil asuvates huvikoolides huviharidust omandavate õppurite arvust, huviala valdkondadest ja riiklikest prioriteetidest, määratakse kooskõlas riigieelarve seadusega igal aastal riigieelarvest toetus (edaspidi toetus) valla- ja linnaeelarvetele huvikoolidega seotud kulude osaliseks katmiseks) täitmiseks;
- 3.6. Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2008 määruse nr. 30 (riiklik programm "Igale lapsele lasteaiakoht") taarakendamiseks, vähemalt mahus 25,5 miljonit eurot (398,9 miljonit krooni);
4. Toetada jätkuvalt riigieelarvest ning kavandada täiendavaid vahendeid:
 - 4.1. huvihariduse ja huvitegevuse projektipõhiseid ja Avatud Noortekeskuste programme;
 - 4.2. noorteühinguid vähemalt 2011. aasta tasemel.
5. Töötada välja õpilastranspordi logistika ja kohalike omavalitsuste rahastamise süsteem riigieelarvest, seoses koolivõrgu korrastamise kava ja õpilaste kooliveo kulude katmisega.
6. Arvestades kohalike omavalitsuste jätkuvalt vähest eelarvevahendite mahtu, teeme Sotsiaal- ning Haridus- ja Teadusministeeriumile ettepaneku analüüsida järgmiste õigusaktide mõju kohalikele eelarvetele, et kompenseerida lisakulutused omavalitsustele:
 - 6.1. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule“ mõju;
 - 6.2. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Tervisekaitsenõuded koolidele“ mõju.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Haridussüsteemi rahastamisel tuleb algtada erinevate sama taseme haridusliikide rahastamise proportsioonide üle vaatamine ja panna senisest suurem rõhuasetus üldharidussüsteemi efektiivsusele. Üldharidussüsteemi rahastamisel on oluline muuhulgas tagada ka haridustoetuste üksikute komponentide järjepidevus,

stabiilne maht ning analüüsida nende toetuste mõju valdkonna sisuliste probleemide lahendamisel.

2. Üldharidussüsteemi kvaliteedi säilimiseks ja arendamiseks on jätkuvalt oluline optimaalse koolivõrgu kujundamine ja kohalike omavalitsuste vaheline koostöö erinevate tasemete haridusteenuste arendamisel. Demograafilistest arengutest tulenev õpilaste arvu vähenemine mõjutab lähiaastatel kõige enam gümnaasiumivõrku. Tagamaks tasakaalu üldhariduse kvaliteedi ja kättesaadavuse vahel peaks põhiharidus olema kättesaadav võimalikult kodu lähedal, gümnaasiumitaseme õpe aga pigem maakondlikes tõmbekeskustes. Koostöökogu ettepanekutega arvestamine sõltub vähemal või rohkemal määral vahendite kokkuhoiuvõimalustest üldharidussüsteemi sees.
3. Haridustoetuste üksikute komponentide täpse rahastamise suuruse ja jaotuspõhimõtete üle 2012. aasta riigieelarves jätkatakse läbirääkimisi.
4. Üldharidusvaldkonna olulisemad prioriteedid tulenevalt Vabariigi Valitsuse tegevuskavast 2011-2015 ja Haridus- ja Teadusministeeriumi arengukavast „Tark ja tegus rahvas“ on:
 - 4.1. Põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava rakendamine sh õppekeskkonna parandamine eelkõige loodusainetes, matemaatikas, tehnoloogia- ja teadusõppes;
 - 4.2. Maakondlike õpinõustamiskeskuste riikliku toetamise jätkamine;
 - 4.3. Rahvusvahelise üldhariduse (sh IBO õppekavade rakendamine) võimaluste ettevalmistamine ja laiendamine Tallinnas ja Tartus ning Euroopa kooli loomine;
 - 4.4. Ida-Virumaal eesti keeles õpetavatele õpetajatele 30% lisatasu maksmine alates 2012. aastast;
 - 4.5. Alushariduse omandamine koolieelsetes lasteasutustes ja koolide ettevalmistusklassides vähemalt 95% lastest;
 - 4.6. Koolivõrgu korrastamise eestvedamine;
5. Valitsuse tegevuskava kohaselt jätkatakse:
 - 5.1. lasteaiakohtade loomist ja lastehoiuvõimaluste parandamist Euroopa Liidu struktuurifondide KOIT kava ning Kyoto saastekvootide müügist laekuvate vahendite toel;
 - 5.2. koolilõuna riiklikku toetamist põhikoolis samadel alustel, mis 2011.aastal.
6. Noortevaldkonna olulisemad prioriteedid tulenevalt Vabariigi Valitsuse tegevuskavast 2011-2015 ja Haridus- ja Teadusministeeriumi arengukavast „Tark ja tegus rahvas“:
 - 6.1. Noortevaldkonnas on aastatel 2012-2015 peamine ennetada noorte kihistumist ja ühiskonnast kõrvalejäämist. Erilist tähelepanu on vaja pöörata võrdsete võimaluste tagamisele noorte mitmekülgsuks arenguks ja osaluseks ühiskonnaelus, asjakohase toe kättesaadavusele probleemide tekkimisel ning ettevalmistustele tööturul toimetulekuks.
 - 6.2. Selleks on vajalik on tagada:

- 6.2.1.maakondlike karjäärikeskuste väljaarendamine, et tagada ja suurendada kättesaadavust nõustamisteenustele;
 - 6.2.2.avatud noortekeskuste, teavitamis- ja nõustamiskeskuste ja huvikoolide infrastruktuuri arendamise toetamine;
 - 6.2.3.alaealiste komisjonide tegevuse tagamine ja mõjutusvahendite mitmekesisuse ning kättesaadavuse toetamine;
 - 6.2.4.noorteühingute aastatoetuste ja projektitoetuste eraldamine;
 - 6.2.5.noorsootöö seaduse muudatustest tulenevate noorte osaluskogude loomise ja arendamise toetamine;
 - 6.2.6.kvaliteedi mõõtmiseks ja hindamiseks väljatöötatud süsteemi alusel indikaatorite seire ning kvaliteedi hindamise riikliku programmi jätkuv rakendamine;
 - 6.2.7.huvihariduse õppekavade korrastamine ja uute väljatöötamine ning toetuste rakendamine huvihariduse- ja tegevuse kvaliteedi suurendamiseks;
 - 6.2.8.noorte elutingimusi, heaolu ja arenguvõimalusi kirjeldavate näitajate koondamine noorte seiresüsteemis www.noorteseire.ee ning iga-aastaste noorte seirearuannete koostamine.
7. Valitsuse tegevuskava ja RES 2012-2015 kohaselt rakendatakse ringiraha alates 1. jaanuarist 2014 (so kuni 130 euro suurune iga-aastase pearaha igale kooliealisele (6-19 aastasele) lapsele, mida saab kasutada huvialaringis osalemise eest tasumiseks). Ringiraha rakendamise ettevalmistamine on Valitsuse tegevuskava kohaselt Kultuuriministeeriumi vastutusallas, kuid tõenäoliselt eeldab see tihedat koostööd Haridus- ja Teadusministeeriumiga ning ka huvikooli seaduse muutmist.

Kokkulepe:

1. 2012. aasta riigieelarves jätkame tugispetsialistide rahastamist 2011.a. kokkulepitud põhimõtete alusel. 2011. aastal on tugispetsialistide ja õpiabirühmade toetamiseks arvestatud 3,5 protsendipunkti lõtkust/4,6 mln €;
2. Osapooled teevad koostööd lapse ringiraha põhimõtete väljatöötamisel ja rakendamisel alates 1. jaanuarist 2014 (so kuni 130 euro suurune iga-aastase pearaha igale kooliealisele (6-19 aastasele) lapsele, mida saab kasutada huvialaringis osalemise eest tasumiseks);
3. Toetada jätkuvalt riigieelarvest:
 - 3.1. huvihariduse ja huvitegevuse projektipõhiseid ja Avatud Noortekeskuste programme 2011.a. tasemel. 2011.aastal on arvestatud toetust kokku summa 2,55 mln €;
 - 3.2. noorteühinguid vähemalt 2011. aasta tasemel. 2011. aastal on arvestatud noorteühingute toetuseks kokku summa 0,49 mln €;
 - 3.3. Maakondlike õpinõustamiskeskuste riikliku toetamise jätkamine 2011. aasta tasemel.

4. Tagada riigieelarvest üldhariduskoolide õpetajate täiendkoolituseks vajalikud vahendid, mis on 3% riigieelarvest eraldatud üldhariduskoolide õpetajate palgafondist;
5. Tagada õpilaskodu kohatoetus 2011.a. kokkulepitud põhimõtete alusel ja tasemel toetatava õpilaskodu koha kohta;
 - 5.1. 2011. aastal on ühe koha kohta arvestatud toetust 2000 eurot aastas, kokku summas 1,37 mln €;
6. Omavalitsuste Koostöökogu annab hinnangu riigi poolt koostatud järgmiste õigusaktide mõjuanalüüsidele ja vajadusel teeb omapoolsed muudatusettepanekud:
 - 6.1. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule“ mõju;
 - 6.2. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Tervisekaitsenõuded koolidele“ mõju;
7. Jätkatakse aineseksioonide ja maakondlike ühisürituste korraldamise toetamist 2011.a. mahus. Jätkatakse läbirääkimisi toetuse sihtotstarbelise kasutamise põhimõtete üle. 2011. aastal on aineseksioonide ja aineolümpiaadide korraldamiseks arvestatud kokku vahendeid summas 0,5 mln €. Õpilas- ja noorteürituste läbiviimiseks on arvestatud kokku vahendid summas 0,69 mln €.

Eriarvamus:

Omavalitsusliitude Koostöökogu taotleb jätkuvalt:

1. Haridustoetuse maht peab olema välja arvatud vastavalt kehtivale valemile ja selleks on vajalik:
 - 1.1. näha ette investeeringukomponent vähemalt 2008. aasta tasemel, mis kindlustaks ka õpikeskkonna arendamise vastavalt uuenenud seaduse ja õppekava nõuetele. 2011. aastal on iga arvestusliku klassi kohta arvestatud 288 € ja õpilase kohta 6,7 €, kokku summas 3,2 mln €. 2008.aasta oli iga arvestusliku klassi kohta 1 399,66 € ja õpilase kohta 27,99 €, kokku summas 14,9 mln €;
 - 1.2. kavandada kõigi põhikooli õpilaste toitlustamise rahastamise toetamiseks vahendid arvestusega vähemalt 1,3 eurot (20,3 krooni) põhikooli õpilase kohta koolipäeva arvestuses;
2. Väljaspool haridustoetust kavandada riigieelarvest vahendid:
 - 2.1. Töötada välja õpilastranspordi logistika ja eraldada riigieelarvest vahendid õpilastranspordi kulude katteks, sh. seoses võimaliku koolivõrgu korrastamise kavaga seotud lisakuludeks.
 - 2.2. Riikliku üldhariduse arengukavaga kohalikule omavalitsusüksustele alushariduse valdkonnas (sh koolieelse eelõpetuse võimaldamine) pandud ülesannete täitmiseks;
 - 2.3. Uute riiklike õppekavade rakendamiseks, sh pedagoogide täiendkoolituseks, õpikute ja õppevahendite suurenenud kulude katteks

ja riiklikus õppekavas sätestatud õpikeskkonna kaasajastamiseks, sh loodusainetes, matemaatikas, tehnoloogia-ja teadusõppes kooliastmete kaupa vähemalt 38,35 eurot (600 krooni) õpilase kohta esimeses kooliastmes, 71,58 eurot (1120 krooni) õpilase kohta teises kooliastmes, 94,59 eurot (1480 krooni) õpilase kohta kolmandas kooliastmes ning 12,78 eurot (200 krooni) õpilase kohta neljandas kooliastmes.

- 2.4. Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2008 määruse nr. 30 (riiklik programm "Igale lapsele lasteaiakoht") taarakendamine, vähemalt mahus 25,5 miljonit eurot (398,9 miljonit krooni).

Valitsuskomisjon on jätkuvalt seisukohal, et:

1. Seoses koolivõrgu korrastusega toetada õpilastranspordi korraldust laiendades investeringukomponendi raha ka õpilastranspordile, mis toetaks koolivõrgu korrastamise analüüsi ja annaks võimaluse õpilastranspordi logistika analüüsist tulenevaid tegevusi ellu viia.

Selgitus: Investeringutoetus on võrreldes 2008. a. vähenenud 5x. Vaheprotokollis on rõhutatud, et üldharidussüsteemi kvaliteedi säilimiseks ja arendamiseks on jätkuvalt oluline optimaalse koolivõrgu kujundamine ning õpilastranspordi logistika analüüsi koostamine. Seetõttu on oluline, et kohalikud omavalitsused, kes tegelevad koolivõrgu ümberkorraldustega, saavad võimaluse riigi poolsest toetusest katta ka koolivõrgu optimeerimisega seotud täiendavad kulud.

2. Tagada õppevahenditele ja õpikutele riigieelarvest eraldatavad vahendid 2011. a. kokkulepitud põhimõtete alusel 2011.aasta tasemel. 2011.aastal on õppevahendite soetuse toetuseks arvestatud õpilase kohta 57 eurot, kokku summas 8,16 mln €.

Selgitus: tänane riigi majanduslik olukord ei võimalda õppevahenditele täiendavaid vahendeid eraldada

3. Kavandada kõigi põhikooli õpilaste koolilõuna toetus 2011.a. tasemel;

Selgitus: 2011. aastal on 0,78 eurot õpilase kohta, kokku summas 14,7 mln €. Kohalikel omavalitsusel on õigus kehtestada ka lapsevanema osalustasu, mida on teinud 7 kohalikku omavalitsust juba täna. Majandusraskustes õpilaste koolilõuna kulude täielikuks katmiseks saab kohalik omavalitsus leida sotsiaaltoetuste vahendeid;

4. Omavalitsused ja maakondlikud omavalitsusliidud töötavad välja koolivõrgu korrastamise kavade alusel õpilastranspordi logistika analüüsi. Osapooled teevad koostööd analüüsi alusel 2013. aasta eelarvesse täiendavate vahendite leidmiseks;

Selgitus: kohalikud omavalitsused kui koolipidajad on kohustatud oma koolivõrku arendama ning vajadusel ka ümber korraldama. Õpilastranspordi logistika analüüsi saavad kohalikud omavalitsused teha koostöös maakondlike liitudega ning maavalitsustega. Lisaressursse antud tegevused riigilt ei nõua;

5. Tasandusfondi määruses täpsustatakse riigieelarveliste haridustoetuste vahendite kooliastmete põhiste sihtotstarbeliste vahendite kasutamist ja aruandlust.

Selgitus: Riigi poolt kohalikele omavalitsustele eraldatav haridustoetus jaguneb sihtotstarbeliselt põhikooli- ja gümnaasiumiastmete vahel. Põhiharidusele mõeldud vahendeid ei tohiks kasutada gümnaasiumihariduse rahastamiseks ja vastupidi. Kuni 2011. aastani toimiv ristsubsideerimise võimalus tekitab olukorra, kus ebapiisavalt on raha nii põhikooli- kui ka gümnaasiumiastmel, mille tulemusena ei saa maksta õpetajatele kõrgemat töötasu ning kannatab õppe kvaliteet. Seetõttu on mõistlik korrastada 2012.aastal rahastamise põhimõtteid.

III. SOTSIAAL-, TÖÖ JA TERVISHOIU VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

1. Arvestada toimetulekupiiri tõstmise vajadusega. Toimetulekutoetuse määramisel mitte arvestada sissetulekute hulka igakuiselt makstavat lapsehooldustasu. Mitte rakendada alates teisest pereliikmest koefitsienti 0,8.
2. Tagada riigieelarvest:
 - 2.1. vahendid ravikindlustuseta isikutele perearstiteenuse ja eriarstiteenuse võimaldamiseks;
 - 2.2. toimetulekutoetuseks eraldatavate rahaliste vahendite vastavus tegelikele vajadustele sh näha ette toimetulekutoetusteks kavandatavate vahendite üldmahust vähemalt 10 % toimetulekutoetuse väljamaksmise ja sotsiaalhoolekandelist ülesannete täitmise administreerimisega seotud kulutuste, uute teenuste loomise ja olemasolevate arendamise kulude katmiseks (sh investeeringuteks).
3. Arvestades kohalike omavalitsuste jätkuvalt vähest eelarvevahendite mahtu, teeme Sotsiaal- ning Haridus- ja Teadusministeeriumile ettepaneku analüüsida järgmiste õigusaktide mõju kohalikele eelarvetele, et kompenseerida lisakulutused omavalitsustele:
 - 3.1. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule“ mõju;
 - 3.2. Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Tervisekaitsenõuded koolidele“ mõju.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Toetame põhimõtteliselt vajadust toimetulekutoetuse piiri tõstmiseks. Saame seda kaaluda järgmistel aastatel vastavalt eelarvelistele võimalustele. Käesoleval hetkel peame oluliseks ennekõike tagada toimetulekutoetuse väljamaksmine inimestele. Ei toeta toimetulekutoetuse arvutusala muutmist.
2. Riigieelarveliste vahendite suurendamise osas:
 - 2.1. Toetame põhimõtteliselt vajadust laiendada ravikindlustamata isikutele tervishoiuteenuste osutamise ulatust, kuid ei näe võimalust katta

vastavaid kulusid 2012. aasta eelarves. 2012. aastal tagatakse vahendid vältimatu abi osutamiseks.

- 2.2. Ei toeta muudatust toodud kujul, kuna see tooks kaasa olulise eelarve kulude kasvu. Jätkame läbirääkimisi administreerimiskulude eraldamise aluste muutmise osas ja kaalume maksmist vastavalt juhtumite arvule ja ühe juhtumi menetluse maksumusele.
3. Koolieelsete lasteasutuste osas eesmärgiks on, et alushariduse omandaks koolieelsetes lasteasutustes ja koolide ettevalmistusklassides vähemalt 95% lastest. Selleks jätkatakse lasteaiakohtade loomist ja lasteasutuste energiasäästlikkuse parandamist Euroopa Liidu struktuurifondide KOIT kava ning Kyoto saastekvootide müügist laekuvate vahendite toel. Jätkatakse tööd koolidele kehtestavate tervisekaitseõuete analüüsimisel koostöös HTMi ja kohalike omavalitsustega

Kokkulepe:

1. Arvestades kohalike omavalitsuste jätkuvalt vähest eelarvevahendite mahtu analüüsida Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu „Tervisekaitseõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule“ mõju.

Eriarvamus:

1. Omavalitusliitude Koostöökogu jääb eriarvamusele Koolitervishoiuteenuse kättesaadavuse tagamiseks kõigis omavalitsuses elavatele lastele (sh ka eelkooliealistele) kavandada koostöös tervishoiuteenuste osutajatega lisaks koolitervishoiuteenuse rahastamisele ka koolieelsetes lasteasutustes tervishoiuteenuse rahastamine haigekassa vahenditest

IV. KULTUURI- JA SPORDI VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Taotleme jätkuvalt riigieelarvest vahendite kavandamist:

1. Investeeringute toetuseks kohalikele omavalitsustele kultuuri ja spordi infrastruktuuri arendamiseks vähemalt 2008. aasta tasemel;
2. Rahvaraamatukogudele teavikute soetamiseks ja veebipõhise raamatukogude infosüsteemi arendustegevuse toetamiseks ning tehnoloogiliste võimaluste laiendamist nägemispuudega inimestele;
3. Ujumise algõpetuse programmi toetamiseks, suurendades selle vahendeid 479 337 euronit (7,5 milj, kroonini);
4. Harrastusspordi toetamiseks riigieelarvet vähemalt 2008. eelarveaasta mahus ning selle jaotamiseks konkreetse mudeli väljatöötamiseks;
5. Maakondlike tervisespordikeskuste programmidele vähemalt 2008. aasta mahus;

6. Tegevustoetuseks kooridele, rahvatantsurühmadele ning orkestritele vähemalt 2008. aasta tasemel laulu- ja tantsupeotraditsiooni hoidmiseks ka pidudevahelisel ajal;
7. Toetuseks noortesportidele vähemalt 2008. aasta tasemel;
8. Tegevustoetuseks 15 maakondliku ja viie suurema linna (Tallinn, Tartu, Pärnu, Narva ja Kohtla-Järve) spordiliitudele;
9. Kohalike omavalitsuste halduses olevate, kuid sisuliselt üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja spordiobjektidele (Tallinna Loomaed, Tallinna Lauluväljak, Kadrioru staadion);
10. Toetuseks professionaalsetele munitsipaalteenustasutustele (näiteks Tallinna Linnateater, Tallinna Kammerorkester, Pärnu Linnaorkester, Narva Linnaorkester, Kuressaare Linnateater jne);
11. Väärtustades enam lastega töötavate kõrgema kutsekvalifikatsiooniga treenerite tööd, kavandada sh selleks riigipoolne toetus poole summa ulatuses noortesporti III, IV ja V kutsekvalifikatsiooniga treenerite töötasust;
12. Liikumisharrastuse arengukavast tulenevalt suurendada liikumisharrastusele eraldatavaid vahendeid 639 116 euronit (10,0 milj. kroonini);
13. Muinsuskaitseks ja muinsuskaitse halduslepingute professionaalsemaks täitmiseks suurendada muinsuskaitseks kavandatavaid vahendeid;

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Esitatud 2012. aasta riigieelarve taotluses on kulud samas suurusjärgus 2011. aasta eelarvega.

Kokkulepe:

1. Pooled leppisid kokku 2012. aastal kohalikele omavalitsustele suunatavate eraldiste mahus.

Eriarvamus:

1. Omavalitsusliitude Koostöökogu peab jätkuvalt oluliseks Tallinna Kammerorkestri rahastamise võimaluste leidmist.

V. MAAKASUTUSE JA KESKKONNAHOIU VALDKONNAD

V.I. MAAKASUTUS

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

1. Taotleme Vabariigi Valitsuselt:
 - 1.1. viia maa korraline hindamine läbi hiljemalt 2012. aastal;

1.2. katta riigieelarvest reformimata riigimaade hooldamise ja haljastamise kulud vähemalt 2009. aasta mahus.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Maade korralist hindamist 2012. aastal läbi ei viida.
2. Riigieelarvest kaetakse Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise kulu vähemalt 2011. aasta mahus.

Kokkulepe:

1. Riigieelarvest kaetakse Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise kulu vähemalt 2011. aasta mahus (57 500 EUR, ca 350 maaüksust).

Eriarvamus:

1. Üleriigiliste Omavalitsusliitude Koostöökogu jääb seisukohale, et maa turupõhise hinna leidmiseks tuleks läbi viia maa korraline hindamine 2012. aastal.

Maa hindamise seaduse täitmine ning maa hindamise läbiviimine on olnud läbirääkimiste aines aastaid. Samuti on maa korralise hindamise läbiviimine olnud aastaid keskkonnaministeeriumi arengukavas. Ajalisi takistusi maa korralise hindamise läbiviimiseks 2012. aastal ei ole.

Vastavalt Maa hindamise seaduse § 5¹. "Korralise hindamise läbiviimine" lõikele 1: "Korralise hindamise läbiviimise otsustab Vabariigi Valitsus keskkonnaministri ettepanekul hiljemalt hindamise aasta 30. maiks. Korralise hindamise läbiviimise aluseks on olulised muudatused maa turuväärtuses." Samuti on olemas vajalikud allaktid¹.

Maa hindamise seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide mittetäitmise/täitmise pideva edasilükkamise kohta puuduvad adekvaatsed selgitused ja põhjendused. Viimane maa korraline hindamine viidi läbi 2001. aastal.

2. Reformimata riigimaade hooldamise kulude katmine on olnud läbirääkimiste aines aastaid. Seni tulemusteta. Maa-amet saab eelarves ette nähtud vahenditest teostada selliste maade hooldamist, mille riigivara valitsejaks on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutuseks Maa-amet. Reformimata maade hooldamiseks Maa-ameti eelarves vahendeid ette ei ole nähtud. Tabeli 2 lõige 3.3 kajastab ainult riigi omandis olevate maade hooldamisega seotud tööde finantseerimist. Omavalitsusliitude Koostöökogu jääb seisukohale, et reformimata riigimaade hooldamise kulud tuleb katta riigieelarvest või näha selleks ette vahendid näiteks KIK kaudu.

¹ Vabariigi valitsuse määrus "Maa korralisel hindamisel kasutatav meetodika" Vastu võetud 05.06.2001 nr 193. [RT I 2001, 51, 302](#). jõustumine 11.06.2000; Vabariigi Valitsuse määrus "Maa korralise hindamise kord" Vastu võetud 19.06.2001 nr 203 RT I 2001, 54, 330. Jõustumine 01.06.2002.

V.II. KESKKONNAHOID

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Omavalitsusliitude Koostöökogu on jätkuvalt seisukohal, et riigi poolt Euroopa Liiduga liitumisel võetud tähtajalised kohustused on riigi kohustused ning nende tähtajaline täitmine on võimalik ainult riigipoolse jätkuva kaasfinantseerimise olemasolul.

1. Taotleme Vabariigi Valitsuselt:

- 1.1. läbirääkimiste jätkamist Euroopa Liidu struktuurivahendite rakendamise avaliku sektori poolse osaluse katmise küsimustes ja riigieelarves riigipoolse osaluse kavandamist kohalike omavalitsuste EL fondidest rahastatavates keskkonnakaitselistes ja veeprojektides 2012. aastal ning jätkata seda kuni rahastamisperioodi lõpuni;
- 1.2. toetust kohalike omavalitsuste eelarvetele, et tagada struktuuritoetuste 2007-2013 perioodil omaosalus veeprojektides, mille kaasfinantseerimise määr ületab 15%;
- 1.3. jätkuvalt vahendeid omavalitsusüksustele alla 2000 IE reovee-kogumisaladel investeringute teostamiseks;
- 1.4. kõigi keskkonnatasude osas tasu jaotumise muutmist riigieelarve ja kohalike omavalitsuste eelarvete vahel nii tavamäärade kui ka kõrgendatud maksumäärade korral, rakendades solidaarsuse ja regionaalsuse ehk kohalikku komponenti;
- 1.5. Kyoto protokolliga järgsete CO₂ heitmekvootide (AAU) müümisest saadavate vahendite rakendamiseks kohalike omavalitsuste objektidest koosnevate pakettide moodustamise jätkamist.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Vastavalt veebruaris 2011. a jõustunud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse muudatusele (§ 34 lg 5 p1) on omavalitsustel võimalus võtta laenu Keskkonnainvesteeringute Keskuse omavahendite arvelt suuremas mahus, kui sama seadusega kehtestatud netovõlakoorma ülempiir, et ellu viia veeprojekte asulareovee puhastamise ja joogivee direktiivi nõuete täitmiseks. Seetõttu ei saa pidada põhjendatuks riigipoolse panuse suurendamine kohalike omavalitsuste eelarvetele, et tagada struktuuritoetuste 2007-2013 perioodil omaosalus veeprojektides.
2. Peame oluliseks ja kavandame jätkuvalt vahendeid omavalitsusüksustele alla 2000 ie reovee-kogumisaladel investeringute teostamiseks.
3. Jätkame läbirääkimisi Euroopa Liidu struktuurivahendite rakendamise avaliku sektori poolse osaluse katmise küsimustes ja riigieelarves riigipoolse osaluse kavandamist kohalike omavalitsuste EL fondidest rahastatavates keskkonnakaitselistes ja veeprojektides 2012. aastal ning kuni rahastamisperioodi lõpuni.

Kokkulepe:

1. Euroopa Liidu struktuurivahendite rakendamisel viimastel aastatel tekkinud projektide kallinemist rahastatakse riigipoolselt kuni 70% ulatuses, mille jaoks on planeeritud vahendeid meetmes „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“. Lisaks on läbi kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse muudatuse võimalus omavalitsustel võtta laenu Keskkonnainvesteeringute Keskuse omavahendite arvelt suuremas mahus, kui sama seadusega kehtestatud netovõlakoorma ülempiir, et tagada omafinantseering projektide elluviimisel sh. kallinemiste katmisel, et täita asulareovee puhastamise ja joogivee direktiivi nõudeid.
2. Keskkonnaministerium kavandab vahendeid sarnaselt eelmistele aastatele (2009. aastal rahastatud projekte summas 9 miljonit eurot, 2010. aastal rahastatud projekte summas 13 miljonit eurot) läbi SA KIK keskkonnaprogrammi 2012. aastaks alla 2000 ie reoveekogumisalade veemajanduse infrastruktuuri investeeringute teostamiseks vastavalt nõuetekohaselt esitatud taotlustele.
3. Keskkonnatasude jaotumine riigieelarve ja kohalike omavalitsuste eelarvete vahel nii tavamäärade kui ka kõrgendatud maksumäärade korral vajab ülevaatamist lähtuvalt regionaalpoliitilistest põhjustest, kõigi kohalike omavalitsuste tasakaalustatud arendamisest lähtuvalt.
4. 2012 aastal jätkatakse Kyoto protokolliga järgsete CO₂ heitmekvootide (AAU) müümisest saadavate vahendite rakendamiseks kohalike omavalitsuste objektidest koosnevate pakettide moodustamist.

Eriarvamus:

1. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei pea õigeks linnade ja valdade survestamist laenukoormuse suurendamiseks riigi poolt Euroopa Liiduga liitumisel võetud tähtajaliste kohustuste täitmiseks. Peame vajalikuks riigipoolse kaasfinantseerimise taastamist EL struktuurivahendite tähtajaliseks rakendamiseks.
2. Omavalitsusliitude Koostöökogu on jätkuvalt seisukohal, et riigi poolt Euroopa Liiduga liitumisel võetud tähtajalised kohustused on riigi kohustused ning nende tähtajaline täitmine on võimalik ainult riigipoolse kaasfinantseerimise olemasolul.

VI. TEEHOIU JA ÜHISTRANSPORDI VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Teeme Vabariigi Valitsusele ettepanekud:

1. Leppida kokku teeseaduse muudatustes, sätestades selles kütuseaktsiisist teehoiuks laekuvate vahendite arvel kohalike teede hoiuks eraldatava osa suuruseks 2012 aastal vähemalt 15% ja selle eraldamine omavalitsusüksustele tasandusfondi kaudu vastavalt läbirääkimiste käigus kokkulepitavale mudelile.
2. Jätkata läbirääkimisi teehoiu vahendite kulupõhiste jaotuspõhimõtete väljatöötamiseks, eesmärgiga tagada nimetatud vahendite õiglasem, sealhulgas ka

erinevaid kulutingimusi arvestav jaotus kohalike maanteede ja tänavate vahel kindlustamiseks eri liiki ja eri omandis olevate teede vastavus teeseadusest tulenevatele nõuetele.

3. Eraldada maakonna ühistranspordiliinide täiendavaks finantseerimiseks vahendid vähemalt 2009. aasta tasemel 21 670 miljonit eurot (339 miljonit krooni).
4. Liita projekt „Tallinna tramm“, kui keskkonnasõbralik ühistransport, olemasolevate ja perspektiivsete liinide osas, Vabariigi Valitsuse poolt toetatavate transpordi investeeringute kavasse.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Iga-aastane kohalike teede toetuse suurus vaadatakse üle riigieelarve koostamise käigus ning võimalusel suurendatakse kohalike teede hoiu toetuse osakaalu üldises teehoiu kuludes. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt on teede ja tänavate korrashoid kohaliku omavalitsuse kohustus ning riigieelarves teehoiuks ette nähtud vahenditest tehtud sihtotstarbelisi eraldi kohalikele omavalitsustele tuleb endiselt käsitleda kui riigipoolset toetust kohalike teede hoiuks lisaks kohaliku omavalitsuse muudele eelarvevahenditele. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium taotleb 2012. aastaks kohalike teede rahastamiseks 10% teede rahastamiseks ettenähtud vahenditest (25 829 275 € ehk 404,14 mln kr). 19.09.2011. a seisuga on valitsuskabinetis saavutatud kokkulepe 17 757 627 € (ca 278 mln kr), mis tulenevalt uuest RMI kütuseaktsiisi laekumise prognoosist moodustab 6,7% teede rahastamiseks ettenähtud vahenditest.
2. Senine praktika kohalike teede hoiuraha vahendite jaotuspõhimõtete kohta on kokku lepitud omavalitsustega ja selle muutmiseks ootab Valitsuskomisjon omavalitsusliitude konkreetseid ettepanekuid koos põhjendustega uue meetodika kohta.
3. Maakonna ühistranspordiliinide finantseerimiseks taotles MKM kokku 21,994 mln € (344 mln kr). 19.09.2011.a seisuga on valitsuskabinetis saavutatud kokkulepe maakonna ühistranspordiliinide finantseerimiseks 21 331 791 € (333,77 mln kr) ulatuses.
4. Ei toeta projekti „Tallinna tramm“ (uute trammiliinide ehitus) lülitamist transpordi investeeringute kavasse järgmistel põhjustel:
 - 4.1. Transpordi investeeringute kava vahendid on projektide vahel ära jaotatud ning puuduvad vabad vahendid „Tallinna tramm“ lisamiseks;
 - 4.2. „Tallinna tramm“ projekt pole piisavalt tehniliselt ette valmistatud, et seda oleks võimalik ellu viia käesoleva eelarveperioodi jooksul;
 - 4.3. Tallinn linnal puuduvad kaasfinantseerimiseks vajalikud vahendid vähemalt aastani 2014.
5. Vastavalt Eesti-Hispaania kokkuleppele lisatakse investeeringute kavasse praeguse trammiliini nr. 4 taristu rekonstrueerimise projekt ning lisaks soetatakse AAU-de müügist laekuvatest rahadest 15 uut tramm antud liinile.

Kokkulepe:

1. Kohalike teede toetuseks eraldatakse 17 757 627 € (ca 278 mln kr), mis tulenevalt uuest RMI kütuseaktsiisi laekumise prognoosist moodustab 6,7% teede rahastamiseks ettenähtud vahenditest.
2. 2012. aastal seni kehtivaid teehoiu vahendite jaotamisel põhimõtteid ei muudeta. Kohalike teede hoiuks eraldatud vahendite jaotamisel lähtutakse registrisse kantud kohalike ja lepingu alusel avalikuks kasutamiseks määratud erateede ja linna valla tänavate pikkusest ning järgmistest koefitsientidest: kohalik maantee ja eratee – koefitsiendiga 1,0 ning tänav koefitsiendiga 5.
3. Maakonna ühistranspordiliine finantseeritakse kokku 21 331 791 € (333,77 mln kr) ulatuses.
4. Vastavalt Eesti-Hispaania kokkuleppele lisatakse investeeringute kavasse praeguse trammiliini nr. 4 taristu rekonstrueerimise projekt ning lisaks soetatakse AAU-de müügist laekuvatest rahadest 15 uut trammi antud liinile.

Eriarvamus:

1. Omavalitsusliitude Koostöökogu taotleb jätkuvalt teeseaduse muutmist, sätestades selles kütuseaktsiisist teehoiuks laekuvate vahendite arvel kohalike teede hoiuks eraldatava osa, sealhulgas suuruseks 2012. aastal vähemalt 15%.
2. Omavalitsusliitude Kootöökogu taotleb Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt, et viimane valmistaks ette ühistranspordiseaduse muutmise pidades silmas vajadust kompenseerida ühistranspordiseadusest tulenevate riigipoolsete sõidusoodustuste tõttu saamata jäävad tulud kohalikele omavalitsustele.

VII. INFO- JA KOMMUNIKATSIOONITEHNOLOOGIA VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

1. Tagada kohalikele omavalitsustele täiendavate rahaliste vahendite eraldamine avalike teenuste kättesaadavuse edasiseks parendamiseks, eesmärgiga suurendada automatiseeritud e-teenuste osakaalu.
1. Leida täiendavaid finantseerimise vahendeid ISKE rakendamiseks lähiaastatel kohalikele omavalitsustele, kes ei ole senini liitunud ISKE projektiga
2. Leida rahalisi vahendeid munitsipaalharidusasutuste XXI sajandi IT infrastruktuuri kontseptsiooni loomiseks ja vastava infrastruktuuri väljaehitamiseks, eesmärgiga tagada munitsipaalharidusasutuste IT valdkonna jätkusuutlik areng ja luua õpilastele võrdsed tingimused õppeprotsessis nüüdisaegsete IT võimaluste ärakasutamiseks.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Toetame digitaalse asjaajamise rakendamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist kohalikes omavalitsustes läbi kohaliku omavalitsuse infoühiskonna projektide (Kohaliku omavalitsuse menetluste keskkond (KOV MEN), Ruumilise planeeringu Infosüsteem (RPIS), Kohaliku omavalitsuste teenuseportaal (KOVTP)).
2. Toetame „KOV ISKE“ projekti jätkamist ning laiendamist pilootprojektist väljajäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi „KOVISKE 2“ meetme rakendamiseks

Kokkulepe:

1. Teavitame elanikkonda infoühiskonna arenguga kaasnevatest riskidest ning tagame selleläbi infosüsteemide turvalise käitlemise ning teadlikkuse tõusu.
2. Toetame digitaalse asjaajamise rakendamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist kohalikes omavalitsustes, toetades juba käigusolevate KOV infoühiskonna projektide laiemat kasutuselevõttu ning uute kodanikukesksetele e-teenustele suunatud infosüsteemide juurutamist.
3. Toetame kohalike omavalitsuste KOV ISKE projekti jätkamist ning laiendamist pilootprojektist väljajäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi KOVISKE2 projekti rakendamiseks.
4. Arvestades Vabariigi valitsuse tegevussuundasid ning kohalike omavalitsuste vajadusi, töötame välja kohalike omavalitsuste infoühiskonna arengukava järgnevakS neljaks aastaks.

VIII. MUUD ERALDISED

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

1. Eraldada üleriigiliste omavalitsusliitude Euroopa Liidu suunalisele koostööle ja Eesti omavalitsuste esindamiseks Brüsselis toetust 160 tuh. eurot (2,503 miljonit krooni).

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Jätkame üleriigiliste omavalitsusliitude Brüsseli esinduse ja omavalitsuste Euroopa Liidu suunalise koostöö toetamist 2011. aasta tasemel 116 294 eurot.

Kokkulepe:

1. Jätkame üleriigiliste omavalitsusliitude Brüsseli esinduse ja omavalitsuste Euroopa Liidu suunalise koostöö toetamist.

Tallinnas 20. september 2011

Siim Valmar Kiisler

(allkirjastatud digitaalselt)

Taavi Aas

(allkirjastatud digitaalselt)

Jüri Landberg

(allkirjastatud digitaalselt)

**Regionaalminister,
Valitsuskomisjoni esimees**

**Eesti Linnade
Liidujuhatuse esimees**

**Eesti Maaomavalitsuste
Liidu esimees**